

СУБСТАНДАРТНІ СПОСОБИ ЗАХИСТУ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ

Anatoliy Kostruba

► To cite this version:

Anatoliy Kostruba. СУБСТАНДАРТНІ СПОСОБИ ЗАХИСТУ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ. Правовий захист корпоративних прав за законодавством України та країн Європейського Союзу (XVII Міжнародна науково-практична конференція), Scientific-Research Institute of Private Law and Entrepreneurship named after Academician F. Burchak; Educational and Scientific Law Institute of the State Pedagogical University "Vasyl Stefanyk Precarpathian National University", Sep 2019, Ivano-Frankivsk, Ukraine. pp.120-123. <hal-02518162>

HAL Id: hal-02518162

<https://hal.science/hal-02518162v1>

Submitted on 25 Mar 2020

HAL is a multi-disciplinary open access archive for the deposit and dissemination of scientific research documents, whether they are published or not. The documents may come from teaching and research institutions in France or abroad, or from public or private research centers.

L'archive ouverte pluridisciplinaire **HAL**, est destinée au dépôt et à la diffusion de documents scientifiques de niveau recherche, publiés ou non, émanant des établissements d'enseignement et de recherche français ou étrangers, des laboratoires publics ou privés.

HAL Authorization

Науково-дослідний інститут приватного права
і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака
НАПрН України

Навчально-науковий юридичний інститут
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»

**Правовий захист корпоративних
прав за законодавством України
та країн Європейського Союзу**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
за матеріалами
**XVII Міжнародної науково-
практичної конференції**

27-28 вересня 2019 року

м. Івано-Франківськ, 2019

УДК 347(477)(082)

ББК 67.9 (4Укр)404я43

К68

Рекомендовано до друку Вченою Радою Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г.Бурчака НАПрН України (протокол № 8 від 18.09.2019 року)

Редакційна колегія:

В.В. Луць – академік НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник відділу проблем приватного права НДІ приватного права і підприємництва імені акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

О.Д. Крупчан – доктор юридичних наук, академік НАПрН України, директор НДІ приватного права і підприємництва імені акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

В.А. Васильєва – доктор юридичних наук, професор, директор навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», головний науковий співробітник Лабораторії проблем корпоративного права НДІ приватного права і підприємництва імені акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України.

К68 Правовий захист корпоративних прав за законодавством України та країн Європейського Союзу [текст]: Збірник наукових праць за матеріалами XVII Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 вересня 2019 року, м. Івано-Франківськ) / НДІ приватного права і підприємництва імені акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. – Івано-Франківськ, 2019. - 293 с.

У збірник включені тези наукових доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції, організованої Лабораторією проблем корпоративного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України спільно з навчально-науковим юридичним інститутом ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та проведеною у м. Івано-Франківську 27-28 вересня 2019 р. У тезах доповідей висвітлюються результати наукових досліджень порівняльно-правової характеристики корпоративного права України та інших європейських країн, а також проблемні аспекти адаптації законодавства України до європейського права.

Для студентів, слухачів, курсантів юридичних факультетів, науковців, практичних працівників та всіх зацікавлених осіб

© Науково-дослідний Інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г.Бурчака НАПрН України, 2019

© Навчально-науковий юридичний інститут ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільного права
навчально-наукового юридичного інституту
ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”*

СУБСТАНДАРТНІ СПОСОБИ ЗАХИСТУ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ

Аксіологічний характер права полягає в його здатності забезпечити суб'єктам права реалізацію їх рівних можливостей під час реалізації цивільних правовідносин. Результативність дії права пов'язана з дотриманням до відповідних правових приписів. Завдяки цьому право стає найбільш ефективним регулятором суспільних відносин.

Свого часу В. П. Грибанов підкреслив, що «...право хоча і проголошене в законі, але не забезпечене з боку держави необхідними заходами захисту, може розраховувати лише на добровільну повагу з боку неуправомочених осіб, набуваючи при цьому статусу лише морально забезпеченого права, що покоїться тільки на авторитеті держави та високій правосвідомості членів суспільства» [1, с. 104].

Право покликано захищати суб'єктивні права та інтереси учасників цивільних правовідносин. Правовий захист досягається шляхом надання особі можливості запровадження таких заходів впливу за допомогою яких досягається відновлення його statusquo.

Традиційна модель права на захист корпоративних правовідносин передбачає вирішення юридичного конфлікту між учасниками відповідних корпоративних правовідносин за допомогою усталених правових конструкцій.

Слід зазначити, що такі конструкції не передбачають спеціальних (нетипових) процедур захисту прав та інтересів тих осіб, які не є безпосередньо учасниками корпоративних правовідносин, хоч й перебувають в межах корпоративного конфлікту.

До осіб, які не є учасниками корпоративних правовідносин ми відносимо тих, що, не маючи суб'єктивного цивільного права

в структурі корпоративних правовідносин, одночасно володіють об'єктивним прагненням до захисту власного правового інтересу в такому правовідношенні.

Таке прагнення потребує не тільки правової регламентації, але й правового захисту від порушення з боку третіх осіб, або навіть створення загрози такого порушення.

На наше переконання рівень надання правового захисту інтересу такій особі має бути ідентичним засобам правового захисту наявного суб'єктивного цивільного права учасника корпоративних правовідносин як за характером правового навантаження, так і за формою його реалізації.

Правовий інтерес особи до певних правовідносин завжди опосередковано пов'язаний із потенційною наявністю суб'єктивного цивільного права або формуванням його в майбутньому як прагнення особи до участі в конкретному правовідношенні. В зв'язку з цим вважаємо, що форма реалізації такого захисту, а також відповідні способи мають бути пов'язані із забезпеченням правового інтересу в реалізації суб'єктивного цивільного права на стадії до його виникнення. Отже, інтерес є передумовою реалізації такого суб'єктивного цивільного права.

З другого боку, занадимо, що класична формула ознак юридичної особи вимагає змістовного вдосконалення. Абстрактність юридичної особи від людського субстрату при очевидному контролі людини за її діяльністю нівелює свого значення. Обумовленість наслідків діяльності юридичної особи від поведінки фізичної особи, яка перебуває за її «вуаллю» не викликає сумніву. Майнова відповідальність юридичної особи не персоніфікується відносно неї. Фізична особа, впливаючи на характер діяльності юридичної особи, прийняття нею рішень, настання наслідків їх прийняття, також приймає на себе відповідальність за таку активність.

Необхідно зазначити, що на в контексті євроінтеграційних процесів, які відбуваються в Україні посилюється тенденція до конвергенції національної правової системи з правовими системами Європейського Союзу.

В умовах глобалізації питання уніфікації та гармонізації права набуває першорядної важливості. Розвиток міжнародної

економічної інтеграції передбачає створення нормативних передумов гармонізації корпоративного права України, зокрема із законодавством Європейського союзу.

Першим кроком на цьому шляху є Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [2].

Важливим чинником результативного співробітництва в економічній сфері є створення умов правового захисту учасників корпоративних правовідносин, що досягається шляхом запровадження в вітчизняний законодавчий простір сталих європейських правових конструкцій, які забезпечують його досягнення в разі порушення правовідносин. Безумовно наведене стосується також проблеми ефективного захисту корпоративних правовідносин, вибору дієвих правових засобів забезпечення не тільки прав, але інтересів їх учасників.

До них віднесено похідні майнові та немайнові вимоги на користь корпорації від інших осіб (в тому числі про стягнення і/або визнання правочинів недійсними), деліктні вимоги корпорації або від інших осіб до органу управління нею, а також відповідальність учасника (засновника) корпорації по зобов'язанням перед третьою особами (piercing the corporate veil).

Це так звані бонумні вимоги (bonum – від лат. благо, вигода), головна мета яких вимог полягає в забезпеченні преференцій корпорації з метою запобігання можливих втрат від діяльності пов'язаних з нею недобросовісних осіб, про що буде наведено нижче.

Проблема необхідності розширення меж і способів правового захисту корпоративних правовідносин має також практичний характер. Судова практика з розгляду корпоративних спорів дала можливість виявити суттєві недоліки в правовому регулюванні корпоративних правовідносин в Україні. Розвиток суспільства призводить до ускладнення форм організації і діяльності підприємницьких товариств, що вимагає постійної правотворчої роботи з вдосконалення чинного цивільного законодавства України в цій сфері. Вказане стосується не тільки аспектів правової регламентації корпоративних відносин в Україні, але їх захисту.

Таким чином, прагнення європейської інтеграції України з одного боку, економічно обумовлені поточні потреби українсько-

го підприємництва з іншого, є тим фактором, за допомогою якого відбувається втілення в правову матерію України нових субстандартних способів захисту корпоративних прав та інтересів.

Субстандартність наведених способів полягає в теоретичній розробці, нормативному регламентуванню і практичному втіленні нетрадиційних для цивільного права України правових конструкцій, за посередництвом яких забезпечується захист прав та інтересів учасників корпоративних правовідносин, а також інших осіб.

1. Грибанов В. П. *Осуществление и защита гражданских прав.* - М.: «Статут», 2000. - 411 с. (Классика российской цивилистики);
2. *Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27 червня 2014р.* // *Офіц. вісн. України.* – 2014. – №75. – т. 1. – ст. 2125.

Кохановська О.В.

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільного права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

ЩОДО ПРОПОЗИЦІЙ ВИКОРИСТАННЯ ДО РОБОТІВ КОНЦЕПЦІЇ, ПОДІБНОЇ ДО ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

Питання, винесене у заголовок цих тез, ґрунтується на одній із дискусій, яка ведеться у світі щодо найбільш ефективного врегулювання інформаційних та інших відносин, які пов'язані із створенням, виробленням, використанням роботів, які захоплюють все більш важливі сфери життя людства.

Структура цивільних правовідносин, як відомо, має декілька складових – суб'єкт, об'єкт і права та обов'язки учасників таких відносин, що складає їх зміст. Важливо враховувати також підхід законодавця і доктринальні роз'яснення щодо можливості розглядати цивільні правовідносини у їх динаміці – тоді приймається до уваги їх виникнення, зміна, припинення, цивільна правосуб'єк-